

کارنامه

ضرورت هدایت و راهنمایی تحصیلی ، حرفه ای و شغلی در مراکز آموزش فنی و حرفه ای و مراکز کاریابی

صمد ایزدی

(عضو هیأت علمی دانشگاه مازندران)

مقدمه

یکی از مسائل و مشکلاتی که امروزه جوانان و به تبع آن کارآموزان مراکز آموزش فنی و حرفه ای تحت پوشش سازمان فنی و حرفه ای کشور و مراکز کاریابی ، تحت پوشش وزارت کار و امور اجتماعی با آن مواجه هستند ، انتخاب شغل است که غالباً بدون توجه به زمینه های استعداد ، علاقه ، رغبت و فقدان هدف مشخص در زندگی تحصیلی و دوره مهارت آموزی است ، بنا بر این ، ارائه راه حل های مناسب ضرورتی اجتناب ناپذیر است . در بسیاری از کشورهای پیشرفته در کنار مؤسساتی که دانش آموزان را برای اشتغال به کار تربیت می کنند مراکز خاصی نیز برای راهنمایی و هدایت تحصیلی وجود دارند . در این مراکز که از راهنمایان با تجربه ای برخوردار هستند ، با اتکا به شیوه ها و روش های علمی به مراجعان کمک می نمایند تا ضمن انتخاب راه و روشی روشن ، به خود و جامعه فایده رسانند . هدف عمده در هر یک از فعالیت هایی که به راهنمایی و هدایت تحصیلی منتهی می شود ، کمک به فرد است تا در جریان تحصیل موفق شود و رشته مناسبی نیز انتخاب نماید . در راهنمایی شغلی و حرفه ای کمک به فرد در جهت شناسایی مشاغل و انتخاب شغل متناسب با استعدادها و علایق مورد نظر می باشد . در این راستا شناخت و آگاهی نسبت به نیاز های انسان ها می تواند بستر لازم را جهت تربیت افرادی مفید، مؤثر و کارآمد فراهم آورد .

پیشینه موضوع

مشاوره و هدایت تحصیلی به عنوان یک حرفه تخصصی در مراکز آموزش فنی و حرفه ای ضرورتی اجتناب ناپذیر است که می تواند زمینه ساز انتخاب شغلی یا به عبارتی هدایت شغلی افراد گردد .

اظهار علاقه کرده اند که در کارهای صنعتی و حرفه ای مشغول به کار شوند ولی حدود ۷۶/۵٪ اذعان داشته اند که در باره شغل ها اطلاعات کافی در دسترس جوانان قرار ندارد، و ۴۹٪ نیز اطمینان ندارند که بتوانند در آینده در رشته مورد علاقه خود کار کنند. این بحران برای کسانی که جویای کار می باشند، برای جوانان شاغل نیز بسیار جدی است. به گونه ای که ۴۵/۴٪ شغل فعلی خود را همان شغل مورد علاقه شان اعلام کرده اند و ۴۷/۱٪ انتخاب شغل فعلی خود را از روی اجبار دانسته اند، ۶۷٪ می گویند در صورت فراهم شدن امکان دستیابی به شغل دیگر، تغییر شغل خواهند داد، و ۷۸٪ ادارات کاربایی را در پیدا کردن شغل برای جوانان ناموفق ارزیابی کرده اند.

بر اساس جمع بندی گزارش سازمان ملی جوانان، مشکلات تولید و خدمات، مشاغل و کاربایی در ایران منحصر به مسایل اقتصادی، صنعتی نیست بلکه پایه های عمیق تر روانی در بین مردم دارد و به اهمیت چگونگی شکل گیری هویت شغلی نوجوانان در کشور ما توجه جدی نمی شود و خانواده ها، مدارس، دانشگاه ها و سایر نهاد های مسئول، به جای آنکه مرکزیت کار خود را بر تربیت جوانان پر انگیزه و کارآمد، ماهر و بلند همت قرار دهند، بزرگترین دلیل بیکاری و عدم موفقیت جوانان را بر دوش وضعیت اقتصادی کشور قرار می دهند.

همچنین در گزارش سیمای بازار کار سال ۱۳۸۰ که توسط معاونت برنامه ریزی و سیاستگزاری اشتغال وزارت کار منتشر شده است، از کل جویندگان کار ثبت نام شده در مراکز خدمات اشتغال ۶۹/۹ درصد فاقد هرگونه مهارت فنی و حرفه ای بوده اند و در همین گزارش وضعیت عرضه نیروی کار از نظر توزیع سطح سواد بیانگر آن است که ۱۲/۱٪ از جویندگان کار، دانش آموختگان دانشگاهی بوده اند^(۶) و ۴۵/۳٪ دارای تحصیلات زیر دیپلم

مشاوره تحصیلی وزارت آموزش و پرورش از طریق دانشکده های تعلیم و تربیت و مدارس کشور در سال ۱۳۴۵، تأسیس دفتر برنامه ریزی آموزش تحصیلی در سال ۱۳۴۷، تشکیل کلاس دوره راهنمایی تحصیلی از سال ۱۳۵۰ به بعد ... از جمله اقدامات انجام شده در خصوص راهنمایی و هدایت تحصیلی در نظام آموزش رسمی کشور بوده است. پس از انقلاب نیز برنامه راهنمایی مانند سایر برنامه ها با توجه به هدف های جدید مورد بررسی و ارزیابی قرار گرفت.

هدایت و راهنمایی تحصیلی در مراکز آموزش فنی و حرفه ای و هدایت شغلی در مراکز کاربایی

مشاوره و هدایت تحصیلی به عنوان یک حرفه تخصصی در مراکز آموزش فنی و حرفه ای ضرورتی اجتناب ناپذیر است که می تواند زمینه ساز انتخاب شغلی یا به عبارتی هدایت شغلی افراد گردد. پیچیدگی و تنوع حرف و رشته های فنی و حرفه ای و گرایش های مرتبط با آن از یک سو و اهمیت و نقش خدمات اطلاع رسانی جهت تبیین اهداف نظام آموزش فنی و حرفه ای و همچنین نقش حرفه آموزی و ارتباط آن با سیاست های توسعه اقتصادی و اجتماعی کشور و طرح های مختلف اشتغال زایی، اهمیت پیش بینی و ایجاد ساختار تعریف شده و مشخص برای دستیابی به اهداف بلند آموزش های فنی و حرفه ای را دو چندان می کند. برنامه ریزی و توسعه راهنمایی حرفه ای، تحصیلی و شغلی کارآموزان، مشورت و همکاری با مؤسسات و واحدهای تولیدی صنعتی و خدماتی، و پیگیری زمینه خود اشتغالی آنان و اطلاع رسانی شفاف در زمینه تسهیلات و امکانات موجود و راه های گوناگون دستیابی و بهره برداری از آنها از جمله اقدامات قابل توجه این مراکز تلقی می گردد.

بر اساس تحقیقی که توسط سازمان ملی جوانان^(۵) انجام شده است ۷۱/۶٪ از جوانان

راهنمایی و مشاوره به معنای تخصصی آن از اوایل قرن بیستم و همراه با صنعتی شدن کشورها و ماشینی شدن مشاغل به صورت راهنمایی حرفه ای آغاز شد و به تدریج دامنه آن به سایر زمینه ها از جمله مسایل روانی، اجتماعی و تحصیلی و تربیتی نیز سرایت نمود. راهنمایی حرفه ای در سال ۱۹۰۸ برای اولین بار در آمریکا توسط فرانک پارسونز^(۱) با روش علمی انجام گردیده است. وی به منظور کاربایی جوانان به تأسیس دفتر راهنمایی حرفه ای در بوستون آمریکا مبادرت ورزید. در سال ۱۹۱۳ انجمن ملی هدایت حرفه ای به وجود آمد. در کشورهای انگلستان و فرانسه نیز در فاصله سالهای ۱۹۴۴ به بعد اقداماتی در جهت تنظیم و تدوین قانون راهنمایی (قانون ۱۹۴۴ انگلستان)، فراهم آوردن مقدمات فعالیت های تحقیقاتی در فرانسه (تحقیقات روانشناسی بینه^(۲) و پیرون^(۳)) و تأسیس مراکز راهنمایی حرفه ای در وزارت آموزش و پرورش فرانسه (۱۹۴۵) صورت گرفت و فکر گسترش راهنمایی به عنوان یکی از وظایف اصلی مدارس بعد از جنگ جهانی اول و دوم قوت یافت^(۴).

در ایران در سال ۱۳۳۲ با کمک وزارت کار و سازمان صنایع کشور و هیأت عمران بین المللی، مراکز برای گزینش های صحیح تأسیس گردید. در این مراکز تعدادی از کارکنان وزارتخانه های مختلف از جمله وزارت آموزش و پرورش مأمور خدمت شدند و با تهیه نشریات و وسایل اندازه گیری متعدد جهت انتخاب های استخدامی، به برگزاری مسابقات انتخابی مختلف برای سازمان ها و مؤسسات گوناگون مبادرت ورزیدند.

تهیه طرح نظام جدید در شورای آموزش و پرورش در آبان ماده ۱۳۴۳، و به دنبال آن تهیه طرح اداره راهنمایی تحصیلی در سال ۱۳۴۴ در اداره کل مطالعات و برنامه های آموزش و پرورش، پیاده شدن نظام جدید آموزش و پرورش، در سال تصویب طرح تأمین نیروی انسانی متخصص برای برنامه راهنمایی و

می باشند که نیاز به آموزش مهارت‌های فنی برای آنها و متعاقب آن هدایت تحصیلی، حرفه ای و شغلی کاملاً ضروری می نماید.

وضعیت جویندگان کار از نظر سطح مهارت در شش ماهه اول سال ۸۱^(۷) بحرانی تر از مدت مشابه سال قبل می باشد. به گونه ای که از کل جویندگان کار ثبت نام شده در مراکز خدمات اشتغال، ۷۵ درصد فاقد هرگونه مهارت‌های فنی و حرفه ای بوده اند. وضعیت جویندگان کار از نظر سطح سواد که از بیسواد شروع می شود و به دانش آموختگان دانشگاهی با مدارک فوق لیسانس به بالا ختم می گردد،

دانش آموختگان دانشگاهی	تحصیلات دیپلم	تحصیلات زیر دیپلم	با سواد	بیسواد
۳/۲۵٪ رشد	۱/۵۶٪ رشد	۱۲۵٪ رشد	۸۱٪ رشد	۱۳۲/۷٪ رشد

بسیار بحرانی است و در سراسر طیف به نسبت مدت مشابه سال قبل دارای رشد قابل ملاحظه ای است.

نتیجه گزارش مذکور حول محور نیاز به آموزش و مهارت های فنی، کاهش زمان، جستجوی شغل و مشغول به کار شدن، نیاز سنجی آموزشی، فراهم آوردن فرصت های شغلی مناسب برای بهره گیری از نیروی کار متخصص، برقراری ساز و کار لازم به منظور شناسایی نیاز بنگاه های اقتصادی از نظر میزان تخصص و مهارت، توسعه آموزش های فنی و حرفه ای ضمن کار برای شاغلین به منظور ارتقای مهارت های نیروی کار و ایجاد ارتباط بین بخش های اقتصادی و نظام آموزشی کشور است. به عبارتی اتصال زنجیره هدایت تحصیلی، حرفه ای و شغلی در فرآیند کلی تحصیل و اشتغال می تواند تا حد قابل ملاحظه ای از هدر رفتن سرمایه گذاری های آموزشی جلوگیری نمایند.

در تحقیق دیگری که توسط نگارنده در خصوص وضعیت اشتغال کارآموزان آموزش دیده فنی و حرفه ای مازندران در برنامه دوم توسعه اقتصادی -

اجتماعی انجام شد، تنها ۱۹ درصد آموزش دیدگان موفق به اشتغال مرتبط با دوره آموزشی خود شده اند و ۶۰ درصد آنان موفق به کسب هیچ شغلی نشده اند و ۲۰ درصد نیز در مشاغل غیر مرتبط با دوره آموزش مشغول گشته اند^(۸). ضمن توجه به نتایج این مطالعه و همچنین پنج ضلعی استراتژی سازمان آموزش فنی و حرفه ای کشور^(۹)، ضرورت هدایت و راهنمایی تحصیلی، نیاز سنجی آموزش و اصلاح کارکرد مراکز آموزشی و کاربایی محسوس است.

در بررسی پیشینه نظری تحقیق، یکی از نظریات مطرح در زمینه حرفه ها و کاربرد آن در زندگی

شغلی

است.

این

نظریه

به

توضیح رفتار شغلی و ارائه پیشنهاد های علمی برای کمک به جوانان و میانسالان در انتخاب شغل، و کسب رضایت حرفه ای می پردازد و افراد بر اساس شباهت شان به یکی از شش تیپ مشخص واقع گرا^(۱۰) هنری^(۱۱) اجتماعی^(۱۲) متهور^(۱۳) جستجوگر^(۱۴) و قراردادی^(۱۵) طبقه بندی می شوند. هر اندازه شخص به یک تیپ شخصیتی شباهت بیشتری داشته باشد امکان آنکه رفتار و ویژگی های خاص آن تیپ را ارائه دهد بیشتر است. همچنین توجه مدل به محیطی که افراد انسانی در آن زندگی می کنند و جور کردن افراد و محیط های مختلف توانایی پیش بینی و فهم نتایجی چند را در مورد انتخاب و ثبات شغلی و موفقیت در آن، انتخاب تحصیلی و موفقیت در آن، صلاحیت فردی، رفتار اجتماعی و قابلیت تأثیر پذیری را در ما ایجاد می کند.^(۱۶)

اطلاعات شغلی و حرفه ای که افراد در

مؤسسات کاربایی به دست می آورند، آنان را با مشاغل متعدد، زمینه سازگاری با شغل انتخابی و موفقیت در آن، ایجاد انگیزه و ادامه اشتغال را میسر می سازد. در این رابطه مهمترین نقش اطلاعات شغلی و حرفه ای آماده سازی فرد برای شناسایی خود و هدف می باشد به گونه ای که اطلاعات شغلی و حرفه ای ارائه شده باید به فرد کمک کند که موفقیت کنونی را دریابد، برنامه و هدف های آینده را بشناسد و به طرح ریزی حرفه ای اقدام نماید.^(۱۷)

همچنین برای کسب اطلاعات شغلی و حرفه ای می توان با هدایت مشاور از طریق پرس و جو از افراد، مراجعه به مؤسسات مختلف برای بازدید علمی و یا مطالعه مطالب و جزوات چاپ شده اقدام نمود.

بنا بر این، با عنایت به اصلاح ساختار کاربایی در ادارات کل کار و امور اجتماعی و ایجاد واحد هدایت و راهنمایی تحصیلی و حرفه ای در مراکز آموزش فنی و حرفه ای می توان به نتایج عمده راهنمایی شغلی و حرفه ای که طرح ریزی می باشد، امیدوار بود. در طرح ریزی حرفه ای که به عنوان یک فعالیت مشترک بین مراجع و مشاور تلقی می شود، مراجع به شناخت کامل خصوصیات فردی خود و شناخت رشته های تحصیلی موجود در مراکز آموزش فنی و حرفه ای و شناخت حرفه ها و مشاغل گوناگون مرتبط با آنها می پردازد.

لذا توفیق در ساختار طرح ریزی حرفه ای و هدایت راهنمایی تحصیلی منوط به عوامل ذیل است:

۱- توجه به توانایی ذهنی افراد

توانایی ذهنی برای انتخاب هر یک از رشته های موجود فنی و حرفه ای و همچنین انتخاب، آمادگی و اشتغال به هر فعالیت تولیدی، ضرورت دارد، لذا پیشنهاد می گردد که در مراکز کاربایی و واحدهای هدایت و راهنمایی تحصیلی و حرفه ای که در مراکز فنی و حرفه ای تشکیل می شود، میزان تقریبی توانایی ذهنی مورد نیاز

بر اساس جمع بندی گزارش سازمان ملی جوانان مشکلات تولید و خدمات، مشاغل و کاربایی در ایران منحصر به مسایل اقتصادی، صنعتی نیست بلکه پایه های عمیق تر روانی در بین مردم دارد.

تجربه فعالیت در مراکز فنی و حرفه ای بیانگر آن است که طرح الزام تحصیل در رشته های موجود بدون توجه به توانایی ذهنی مورد نیاز به ویژه برای کارآموزان کار - دانش منتهی به شکست و اتلاف هزینه ها و منابع مادی ، مالی و انسانی است .

بسیاری از کارآموزان فنی و حرفه ای هیچ آگاهی نسبت به زمینه های رشد و ارتقاء در رشته تحصیلی خود ندارند و طبعاً بخش عمده ای از کار جوانان نیز از توانایی های بالقوه و قابلیت های منطقه خود آگاهی اندکی دارند و یا هیچ آگاهی ندارند . تشکیل یک بانک اطلاعاتی در این رابطه و هدایت افراد برای جستجو در دنیای پیرامون خود ، زمینه ساز کشف و یا خلق وضعیت های جدیدی است که کمتر مورد توجه واقع می شوند .

۶- توجه به اصول اساسی و روابط انسانی در امر راهنمایی و هدایت تحصیلی و حرفه ای

در جریان راهنمایی ، تکریم شخصیت و کرامت و فضیلت انسان ها یک اصل عمده است . بنا بر این ، توجه به کارآموزان و کار جوانان به عنوان یک انسان و تلاش در جهت کمک به آنها ، همچنین احترام به شخصیت افراد (بدون توجه به عقیده ، موفقیت اجتماعی ، جنس ، نژاد ، ملیت و وضع مالی) حفظ حقوق کارآموزان و کار جوانان و تصمیم گیری توسط آنان ، آزادی عمل آنها ، توجه به تمام جنبه های شخصیتی و رشد و تکامل فردی ، ضرورت همکاری کلیه کارکنان و افراد در فرایند راهنمایی ، تأکید بر خود شناسی صحیح و آگاهی فرد از توانایی ها و محوریت هایش و ... توصیه می گردد .

۷- ویژگی های فردی راهنما

در این رابطه ، خصوصیات فیزیکی راهنما همانند چهره ، سن ، ظرفیت روانی از قبیل روح نوع دوستی و کمک ، آگاهی از میان میانی جامعه شناسی و ویژگیهای خلقی - عاطفی باید مدنظر قرار گیرد .

تجربه دارند و توان انجام آن را در خود می یابند ، احساسات و نگرش های افراد نسبت به مشاغل گوناگون ، درجه بندی توانایی و مهارت های خود در مقایسه با دیگران^(۲۰) .

۴- شخصیت

ساخت شخصیتی افراد از یکدیگر متمایز است و عواملی از قبیل استعداد ها ، طرز تلقی ها ، رغبت ها ، خصوصیات جسمانی ، نیازها و خلق و خوی افراد در شکل گیری شخصیت آنان دخیل می باشد . ضروری است در هدایت و راهنمایی تحصیلی و شغلی افراد به این مهم توجه نمود . نوع شخصیت در انتخاب نوع شغل و رشته تحصیلی افراد تأثیر دارد . « افرادی که دارای اشتراکاتی در ساخت شخصیتی می باشند مشاغل مشابهی را بر می گزینند »^(۲۱)

۵- توجه به واقعیت

مواجه ساختن کارآموزان فنی و حرفه ای و کار جوانان مراکز کاربایی با واقعیت های پیرامون می تواند در خصوص اتخاذ تصمیمات منطقی به آنها کمک نماید . اتخاذ تصمیم در مورد انتخاب رشته تحصیلی و شغلی مورد نظر بر پایه اطلاعات و آمار دقیق و حساب شده ای است که در این مراکز نگهداری می شود . بیان وضعیت رشته های آموزشی از نظر میزان مهارت (درجه یک یا دو و یا طرح ۱۸ ماهه) ، طول مدت دوره ها ، آمادگی های مورد نظر برای شرکت در دوره ها ، زمینه ارتقا و پیشرفت رشته های جدید با تأثیر بر فناوری های جدید ، وضعیت موجود آموزش و وضعیت کارآموزان با تأکید بر جنسیت ، سن ، شهری و یا روستایی بودن و ... از جمله نکات قابل توجهی است که می تواند در جهت ترسیم چهره واقعی این آموزش ها تا حد زیادی سودمند باشد . همچنین در مراکز کاربایی بیان وضعیت فرصت های شغلی موجود ، نسبت آموزش دیدگان مراکز فنی و حرفه ای ، وضعیت سواد آنها و مواردی از این قبیل ضروری است .

برای تحصیل در هر یک از رشته های آموزش فنی و حرفه ای و همچنین اشتغال در هر گروه از مشاغل معین و مشخص گردد .

تجربه فعالیت در مراکز فنی و حرفه ای بیانگر آن است که طرح الزام تحصیل در رشته های موجود بدون توجه به توانایی ذهنی مورد نیاز به ویژه برای کارآموزان کار - دانش منتهی به شکست و اتلاف هزینه ها و منابع مادی ، مالی و انسانی است . به ویژه آنکه ساختار آموزش طرح ریزی شده توسط مربی یا به عبارتی طرح درس مورد نیاز که توسط مربیان تدوین می گردد به تناسب هر رشته از کارآموزان مراکز متفاوت به نظر می رسد .

۲- توجه به استعدادهای خاص و معین

توانایی های فطری افراد بر نحوه و میزان یادگیری افراد تأثیر گذار است . بنا بر این ، جهت پیش بینی توفیق افراد در آینده می بایست آزمون هایی که تعیین کننده استعداد افراد در عواملی نظیر درک کلامی ، روابط اعداد ، تجسم فضایی ، سرعت انتقال ، روانی کلام ، قدرت حافظه و استنباط است ، تدارک دید .

۳- رغبت

در فرهنگ لغت وبستر^(۱۸) ، رغبت به مفهوم تحریک احساساتی است که با توجه به علاقه زیاد نسبت به چیزی توأم باشد و بر اساس تعریف دکتر شفیع آبادی رغبت زمانی ایجاد می شود که انسان چیزی را دوست بدارد ، آن شیء را مورد توجه قرار دهد و مشاهده کند ، یا درباره آن چیز بیاندیشد و اینکه سر انجام از آن لذت ببرد^(۱۹) . بنا بر این با توجه به این دیدگاه و برای توفیق در مجموعه فعالیت هایی که در مراکز کاربایی و هدایت و راهنمایی تحصیلی - حرفه ای و همچنین در جریان طرح ریزی حرفه ای صورت می گیرد ، بهتر است با استفاده از رغبت سنج های تحصیلی و شغلی ، رغبت افراد سنجیده شود .

هر یک از رغبت سنج ها معمولاً شامل چند بخش هستند از جمله فعالیت هایی که افراد مایلند انجام دهند ، فعالیت هایی که افراد در آن

۸- توجه به فنون عملی در فرایند راهنمایی و هدایت تحصیلی و حرفه ای و شغلی جمع بندی :

هدایت و راهنمایی تحصیلی و حرفه ای در مراکز فنی و حرفه ای و هدایت شغلی در مراکز کاربایی یک ضرورت عمده است. اهمیت طرح ریزی حرفه ای، برآیند مطالب انجام شده و تحقیقات گسترده ای است که در این رابطه صورت گرفته است. نکته قابل توجه در این مطالعات، فقدان یک ساختار عملی و متناسب در خصوص هدایت و راهنمایی تحصیلی و حرفه ای در مراکز فوق الذکر است.

از این رو، موفقیت هرگونه اقدامی در ساختار طرح ریزی حرفه ای منوط به توجه به عواملی است که در چهار بخش مربوط به مراجعین (توانایی ذهنی، استعداد خاص و معین، رغبت ها، شخصیت) واقعیت ها، اصول اساسی روابط انسانی و ویژگی فردی راهنما (خصوصیات فیزیکی و ظرفیت های روانی) ارائه گردید.

پانویست ها

- 1) Fyank Parson
- 2) Binet
- 3) Pieron

۴) سیدمهدی حسینی، اصول و روش های راهنمایی مشاوره، مرکز انتشارات علمی دانشگاه آزاد اسلامی، بی تا.

۵) وضعیت و نگرش جوانان ایران، گزارش نهایی نتایج پژوهشی طرح مشاوره ملی با جوانان، سازمان ملی جوانان، ۱۳۸۰، صص ۸۰-۷۵

۶) سیمای بازارکار ۱۳۸۰، وزارت کار و امور اجتماعی، معاونت برنامه ریزی و سیاستگزاری اشتغال، مهر ماه ۱۳۸۱، صص ۵-۸

۷) وضعیت بازارکار در شش ماهه اول سال ۱۳۸۱، وزارت کار و امور اجتماعی، معاونت برنامه ریزی و سیاست گذاری اشتغال، اداره کل هدایت نیروی انسانی، مهرماه ۱۳۸۱، صص ۸-۶

۸) صمد ایزدی، بررسی وضعیت اشتغال کارآموزان آموزش دیده فنی و حرفه ای استان مازندران در طی برنامه دوم توسعه اقتصادی - اجتماعی - اداره کل آموزش فنی و حرفه ای مازندران و دانشگاه مازندران، اسفند ماه ۷۹

۹) سیاستها و خطی مشی های سازمان آموزش فنی و حرفه ای، راهبردهای سازمان برای بهبود در قالب برنامه پنجساله سوم توسعه، آذرماه

- 10) Soregistic
- 11) Social
- 12) Investigative
- 13) Artistic
- 14) Enterprising
- 15) Conventional

۱۶) جان . ال . هالند، حرفه مناسب شما چیست؟ ترجمه سیمین حسینیان و سیده منور یزدی، چاپ اول، تهران: انتشارات مترجمین، ۱۳۷۳، ص ۲۲

۱۷) شفیع آبادی، عبدا... راهنمایی و مشاوره شغلی و حرفه ای، تهران: انتشارات رشد، ۱۳۶۷، صص ۳۸

18) Webster

۱۹) شفیع آبادی، عبدا... راهنمایی و مشاوره شغلی و حرفه ای و نظریه های انتخاب شغل انتشارات رشد، ۱۳۴۷، ص ۸

۲۰) در این رابطه می توان از راهنمای رغبت سنج تحصیلی و شغلی ویژه مشاوران نظام جدید آموزش متوسطه که توسط دکتر سیده منور یزدی و دکتر سیمین حسینیان تهیه شده است، استفاده نمود.

۲۱) شفیع آبادی، عبدا... راهنمایی و مشاور شغلی و حرفه ای، ص ۸۶

فهرست منابع

۱- ایزدی، صمد. بررسی وضعیت اشتغال کارآموزان آموزش دیده فنی و حرفه ای استان مازندران در طی برنامه دوم توسعه اقتصادی - اجتماعی و اداره کل آموزش فنی و حرفه ای استان مازندران و دانشگاه مازندران، اسفند ماه ۷۹

۲- جان . ال . هالند، حرفه مناسب شما چیست؟ ترجمه سیمین حسینیان و سیده منور یزدی، چاپ اول، تهران: انتشارات مترجمین، ۱۳۷۳

۳- حسینی، سیدمهدی، اصول و روشهای راهنمایی مشاوره. مرکز انتشارات علمی دانشگاه آزاد اسلامی، بی تا.

۴- سیاستها و خط مشی های سازمان آموزش فنی و حرفه ای، راهبردهای سازمان برای بهبود در قالب برنامه پنجساله سوم توسعه، آذر ماه ۱۳۸۱

۵- سیمای برنامه ریزی کار ۱۳۸۰، وزارت کار و امور اجتماعی، معاونت

برنامه ریزی و سیاستگذاری اشتغال ،

مهر ماه ۱۳۸۱

۶- شفیع آبادی ، عبدا... راهنمایی و

مشاوره شغلی و حرفه ای ، تهران :

انتشارات رشد ، ۱۳۶۷

۷- وضعیت بازار کار در شش ماهه اول

سال ۱۳۸۱ ، وزارت کار و امور اجتماعی ،

معاونت برنامه ریزی و سیاستگذاری

اشتغال اداره کل هدایت نیروی انسانی ،

مهر ماه ۱۳۸۱

۸- وضعیت و نگرش جوانان ایران، گزارش

نهایی نتایج پژوهشی طرح مشاوره ملی با

جوانان ، سازمان ملی جوانان ، ۱۳۸۰

